

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W KATOWICACH

LKA.410.15.1.2024

Pan
Sanjay Samaddar
Prezes Zarządu
ArcelorMittal Poland S.A.
Al. Józefa Piłsudskiego 92
41-308 Dąbrowa Górnicza

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/014 Programy wsparcia dla przedsiębiorstw energochłonnych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	ArcelorMittal Poland S.A. ¹ Al. Józefa Piłsudskiego 92, 41-308 Dąbrowa Górnicza
Kierownik jednostki kontrolowanej	Sanjay Samaddar, Prezes Zarządu ArcelorMittal Poland S.A. ² od 9 października 2020 r. W okresie objętym kontrolą funkcję Prezesa Zarządu Spółki poprzednio pełnili: Sanjay Samaddar od 30 czerwca 2017 r. do 25 lutego 2019 r. Geert Verbeeck od 26 lutego 2019 r. do 10 lutego 2020 r. Marc De Pauw od 11 lutego 2020 r. do 8 października 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Wnioskowanie, wykorzystanie, rozliczanie pomocy publicznej otrzymanej na podstawie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o systemie rekompensat dla sektorów i podsektorów energochłonnych ³ oraz w ramach innych programów wsparcia i jej wpływ na kształtowanie się wyników finansowych i wskaźników ekonomicznych beneficjenta.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024 (I połowa) z uwzględnieniem dowodów przed i po tym okresie, o ile miały wpływ na ocenę kontrolowanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Kinga Kołodziejczyk, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/163/2024 z 23 lipca 2024 r. 2. Małgorzata Arciszewska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/164/2024 z 23 lipca 2024 r.

(akta kontroli str. 1-4)

¹ Dalej: „Beneficjent” lub „Spółka”.

² Dalej: „Prezes Zarządu”.

³ Dz. U. z 2024 r. poz. 1215, ze zm., dalej „ustawa o systemie rekompensat”.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wnioskowanie, wykorzystanie i rozliczanie przez Spółkę pomocy publicznej uzyskanej w ramach programów wsparcia dla przedsiębiorstw energochłonnych realizowanych za pośrednictwem Urzędu Regulacji Energetyki⁶ oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej⁷.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W latach 2019-2024 (I półrocze) spółka otrzymała z URE i NFOŚiGW wsparcie w łącznej wysokości 574 571,0 tys. zł. Zarówno w procesie wnioskowania, jak i rozliczania pomocy, Spółka deklaruje prawdziwe i rzetelne dane – poza jednostkowym przypadkiem omyłkowego niewykazania faktury korygującej poniesione koszty energii elektrycznej, co jednak nie miało wpływu na wysokość przyznanego Spółce wsparcia publicznego.

Spółka realizowała zobowiązania wynikające z Decyzji Prezesa URE⁸ oraz umowy zawartej z NFOŚiGW⁹, a niezależny biegły rewident pozytywnie ocenił wykonanie usługi atestacyjnej.

Beneficjent wywiązywał się również z obowiązków sprawozdawczych wobec podmiotów realizujących wsparcie oraz terminowo i w prawidłowej wysokości dokonał zwrotu części otrzymanej pomocy w związku z zamknięciem dwóch instalacji objętych wnioskiem o rekompensatę.

Spółka na bieżąco realizowała projekty związane ze zmniejszeniem energochłonności prowadzonej przez nią działalności, a udzielona w ramach programów rządowych pomoc publiczna przyczyniła się do częściowego ograniczenia negatywnego wpływu wzrostu kosztów cen energii na jej wynik finansowy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej¹⁰ kontrolowanej działalności

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2019–2024 (I półrocze) Spółka złożyła siedem wniosków o udzielenie pomocy publicznej w związku z zagrożoną rentownością i konkurencyjnością przedsiębiorstwa, wynikającą ze wzrostu cen energii elektrycznej i gazu, z tego: pięć wniosków do Prezesa URE (na podstawie ustawy o systemie rekompensat, po jednym w latach 2020–2024) i dwa do NFOŚiGW (w ramach programu przyjętego uchwałą Rady Ministrów¹¹ pod nazwą „Pomoc dla sektorów energochłonnych związana z nagłymi wzrostami cen gazu ziemnego i energii elektrycznej”¹², w 2023 r.). Łączna kwota udzielonego wsparcia wyniosła 574 571,0 tys. zł, z tego:

- w wyniku Decyzji Prezesa URE łącznie 328 838,7 tys. zł, z tego tytułem rekompensaty: za 2019 r. 69 439,9 tys. zł¹³, za 2020 r. 100 291,6 tys. zł¹⁴, za 2021 r. 61 820,3 tys. zł¹⁵, za 2022 r. 97 286,9 tys. zł¹⁶,

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: „URE”.

⁷ Dalej: „NFOŚiGW”.

⁸ Decyzja Nr RS-2022/4336/4/2023 z dnia 31 października 2023 r.

⁹ Umowa z 22 lutego 2023 r.

¹⁰ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Uchwała nr 1/2023 z dnia 3 stycznia 2023 r.

¹² Dalej: „pomoc dla sektorów energochłonnych” lub „Program pomocy”.

¹³ Decyzja NR RS-2019/4336/1/2020 z 30 lipca 2020 r.

¹⁴ Decyzja NR RS-2020/4336/2/2021 z 30 września 2021 r.

¹⁵ Decyzja NR RS-2021/4336/3/2022 z 26 października 2022 r.

¹⁶ Decyzja NR RS-2022/4336/4/2023 z 31 października 2023 r.

- w wyniku zawartych umów z NFOŚiGW w łącznej wysokości 245 732,3 tys. zł, z tego: jednej na kwotę 206 880,1¹⁷ tys. zł i jednej na kwotę 38 852,2 tys. zł.

Jeden wniosek do URE, złożony w I półroczu 2024 r. na podstawie ustawy o systemie rekompensat, za rok 2023, do czasu zakończenia czynności kontrolnych w jednostce¹⁸ oczekiwał na wydanie Decyzji.

Ponadto, w okresie objętym kontrolą Beneficjent złożył dwa wnioski do NFOŚiGW w ramach następujących programów międzydziedzinowych:

- 3.3. Sprawiedliwa transformacja Nowa Energia (2021) / Dekarbonizacja energochłonnych gałęzi przemysłu poprzez wykorzystanie czystej konwersji odpadów – wnioskowana wartość pomocy 30 107 tys. zł – wniosek nie został rozpatrzony pozytywnie z uwagi na brak prawa do dysponowania rozwiązaniem/technologią w okresie trwałości projektu oraz brak wykazania redukcji emisji CO₂;
- 4.1. Zeroemisyjny system energetyczny Wsparcie dla przemysłu energochłonnego (2022) / Dekarbonizacja produkcji stali poprzez zastąpienie energochłonnego procesu zintegrowanego niskoemisyjnym hybrydowym procesem elektrycznym – wnioskowana wartość pomocy 1 934 541 tys. zł, wniosek został zarekomendowany do dofinansowania.

(akta kontroli str. 972-975, 1424-1432)

Z wyjaśnień Dyrektora Biura Prawnego wynika¹⁹, że *Spółka dokonywała obliczeń kwot rekompensat, o które wnioskowała do URE, na podstawie wzorów wynikających z ustawy o systemie rekompensat, lub w przypadku wniosków składanych do NFOŚiGW na podstawie kalkulatora udostępnionego przez NFOŚiGW na etapie wnioskowania. Spółka nie wytwarzała dodatkowej dokumentacji na okoliczność obliczania kwot pomocy z uwagi na to, że kwoty wnioskowane i wypłacone były tożsame. Zmniejszenie wysokości pomocy uzyskanej z NFOŚiGW wynikało z przekroczenia przez grupę kapitałową limitu wsparcia określonego na 50 milionów euro.*

(akta kontroli str. 1281-1282, 1435-1437)

Prawidłowość uzyskania pomocy z URE została zweryfikowana na podstawie szczegółowego badania wniosku²⁰ o przyznanie rekompensaty za rok 2022 r., wysokość przyznanej rekompensaty, na podstawie Decyzji Nr RS-2022/4336/4/2023 z 31 października 2023 r., wyniosła 97 286,9 tys. zł.

Wniosek obejmował 10 instalacji²¹ i został uwzględniony w całości. Z dokumentacji dołączonej do wniosku wynikało, że Beneficjent:

¹⁷ Wnioskowano o kwotę 357 643,4 tys. zł wartość pomocy została obniżona z uwagi na przekroczenie limitu pomocy dla Grupy Kapitałowej wynoszącego 50 mln euro.

¹⁸ Tj. do 4 października 2024 r.

¹⁹ Wyjaśnienia z 12 sierpnia 2024 r.

²⁰ Wniosek nr PEDW2/231/2023 z 30 marca 2023 r.

²¹ 1. Stalownia w Dąbrowie Górniczej (produkt stal surowa: stal niestopowa produkowana w innych procesach niż w piecach elektrycznych PKD 24.10), 2. Walcownie w Dąbrowie Górniczej (produkt: kształtowniki otwarte obrobione na gorąco ze stali, ścianka szczelna ze stali oraz elementy konstrukcyjne torów kolejowych lub tramwajowych ze stali PKD 24.10), 3. Wielkie piece w Dąbrowie Górniczej (produkt podstawowe rodzaje żelaza, stali i żelazostopów PKD 24.10), 4. Walcownia Gorąca w Krakowie (produkt: wyroby płaskie walcowane ze stali, platerowane, powlekane lub pokrywane oraz wyroby płaskie walcowane, ze stali krzemowej, elektrotechnicznej i szybko tnącej, wyroby płaskie walcowane ze stali, nieobrobione więcej niż walcowane na gorąco PKD 24.10), 5. Walcownia Zimna w Krakowie (produkt: wyroby płaskie walcowane na zimno, o szerokości >=600 mm ze stali, wyroby płaskie walcowane ze stali, platerowane, powlekane lub pokrywane oraz wyroby płaskie walcowane, ze stali krzemowej, elektrotechnicznej i szybko tnącej, PKD 24.10), 6. Walcownie w Chorzowie (produkt: kształtowniki otwarte obrobione na gorąco ze stali, ścianka szczelna ze stali oraz elementy konstrukcyjne torów kolejowych lub tramwajowych ze stali PKD 24.10), 7. Walcownia Walcówki w Sosnowcu (produkt: pręty walcowane na gorąco ze stali PKD 24.10), 8. Linia ocynkowania A1 w Świętochłowicach (produkt: wyroby płaskie walcowane ze stali, platerowane, powlekane lub pokrywane oraz wyroby płaskie walcowane

- nie uzyskał innej pomocy publicznej, pomocy *de minimis* lub innego rodzaju finansowania pochodzącego z budżetu Unii Europejskiej, przyznanych na pokrycie tych samych kosztów kwalifikowanych, co objęte wnioskiem;
- nie zalegał z zapłatą podatków stanowiących dochód budżetu państwa;
- nie zalegał²² z opłacaniem składek na ubezpieczenie społeczne, Fundusz Emerytur Pomostowych, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych;
- nie znajdował się w trudnej sytuacji²³;
- dla każdej instalacji objętej wnioskiem o udzielenie rekompensaty została wydana decyzja udzielająca pozwolenia zintegrowanego, przedłożono również decyzje zmieniające pozwolenia zintegrowane, Zarząd Spółki złożył oświadczenie o aktualności dokumentów złożonych w 2019 i 2021 roku²⁴;
- zawarł we wniosku poprawne, wiarygodne i dokładne dane, metodyka zbierania danych została pozytywnie oceniona przez weryfikatora wniosku;
- wniósł opłatę skarbową – za wydanie Decyzji.

(akta kontroli str. 46-793)

Do wniosku o udzielenie rekompensaty Beneficjent załączył również:

- raporty dotyczące poziomu działalności za rok 2022²⁵, powiązane z uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych;
- raporty dotyczące działalności poszczególnych instalacji w roku 2023;
- zestawienie faktur za energię elektryczną dostarczoną Beneficjentowi w 2022 r.;
- wykaz wszystkich produktów wytwarzanych w każdej z instalacji objętych wnioskiem – również produktów nieobjętych wnioskiem o udzielenie rekompensaty;
- opis instalacji;
- dokumenty potwierdzające eksploatację poszczególnych instalacji;
- Certyfikaty: ISO 14001:2015, ISO 5001:2018 – zakres certyfikacji: wytwarzanie wyrobów hutniczych w pełnym cyklu produkcyjnym, koksu, produktów węglpochodnych, wytwarzanie i dystrybucja mediów energetycznych, oczyszczanie ścieków;
- Sprawozdanie P-01 o produkcji za rok 2022;
- zestawienia faktur zakupowych i sprzedażowych dotyczących energii elektrycznej wraz z zestawieniem ilości energii elektrycznej wytworzonej przez Beneficjenta w 2022 r.;
- wykazy procesów, dla których zużycie energii elektrycznej zostało wyłączone z całkowitego zużycia energii elektrycznej w danej instalacji ze wskazaniem ilości energii elektrycznej wykorzystanej do każdego z tych procesów;

ze stali krzemowej elektrotechnicznej i szybko tnącej PKD 24.10), 9. Linia Powlekania A2 w Świętochłowicach (produkt: wyroby płaskie walcowane ze stali, platerowane, powlekane lub pokrywane oraz wyroby płaskie walcowane ze stali krzemowej elektrotechnicznej i szybko tnącej PKD 24.10), 10. Linia Powlekania A8 w Świętochłowicach produkt: wyroby płaskie walcowane ze stali, platerowane, powlekane lub pokrywane oraz wyroby płaskie walcowane ze stali krzemowej elektrotechnicznej i szybko tnącej PKD 24.10).

²² Na dzień 15 lutego 2023 r.

²³ W rozumieniu komunikatu Komisji Europejskiej – Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji.

²⁴ Dokumentów potwierdzających posiadanie tytułu prawnego do instalacji objętych wnioskiem oraz Decyzji środowiskowych.

²⁵ Raporty, o których mowa w art. 64 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (Dz. U. z 2024 r. poz.1505).

- opis metodyki zbierania danych zawartych we wniosku;
- opis metodyki obliczania danych zawartych we wniosku dla każdej z instalacji.

(akta kontroli str. 46-793)

Beneficjent został wezwany²⁶ przez URE do uzupełnienia złożonego wniosku o:

- aktualne zaświadczenie²⁷ potwierdzające pozytywny wynik corocznego audytu nadzoru ISO 14001 lub ISO 50001 wraz z raportem z audytu;
- opis procedur obliczania danych zawartych we wniosku w zakresie zużycia energii elektrycznej na produkcję każdego z produktów w każdej instalacji wraz z opisem metodologii określenia zużycia energii elektrycznej wyłączonego z rekompensat;
- dodanie legendy do załączników nr: 23 – opis wyłączonych procesów i nr 25 – procedury obliczania danych;
- dane źródłowe (w formie elektronicznej), na podstawie których zostały przygotowane zestawienia nr 23 i 25 wraz z formułami pozwalającymi na weryfikację danych zawartych we wniosku;
- dane źródłowe²⁸ potwierdzające zużycie energii elektrycznej na wytworzenie produktów zawartych we wniosku;
- uzupełnione zestawienie faktur zakupowych poprzez przyporządkowanie każdej faktury do konkretnej instalacji, wskazanie numerów punktów poboru energii elektrycznej dla każdej z faktur;
- uzupełniony załącznik nr 19 – sprzedaż energii elektrycznej o informację, której lokalizacji/instalacji dotyczy;
- sprawozdania dla miejsca korzystania ze środowiska złożone do Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami za rok 2022 dla każdej instalacji;
- bilans energetyczny każdej z instalacji;
- korektę wniosku w zakresie zużycia energii elektrycznej na produkcję produktów w sześciu²⁹ instalacjach z 10 wskazanych we wniosku – wraz ze wskazaniem ilości energii zużytej na te procesy oraz sposobem określenia jej wielkości;
- korektę opinii weryfikatora do skorygowanego wniosku.

Wniosek został uzupełniony w ww. zakresie 17 października 2023 r.³⁰

Po rozpatrzeniu wniosku Beneficjenta o przyznanie pomocy publicznej z tytułu przenoszenia kosztów zakupu uprawnień do emisji na ceny energii elektrycznej używanej do wytwarzania produktów w sektorach lub podsektorach energochłonnych, Prezes URE przyznał Spółce rekompensatę za 2022 r. w wysokości 97 286,9 tys. zł³¹ - w związku z nieprzekroczeniem maksymalnego limitu

²⁶ Pismem z 3 października 2023 r. nr DEK.WKR.723.5.23.2023.JKr2 (DKN:4336/1).

²⁷ Ważność zaświadczeń dołączonych do wniosku upływała w sierpniu 2023 r.

²⁸ Zestawienie wszystkich liczników energii elektrycznej funkcjonujących we wszystkich instalacjach wraz ze wskazaniem urządzenia/odbioru, które jest nimi opomiarowane oraz odczytami z tych liczników wskazującymi na zużycie energii elektrycznej w ujęciu miesięcznym – również dla procesów nieobjętych systemem rekompensat.

²⁹ 1. Wielkie Piece – Dąbrowa Górnicza, 2. Stalownia – Dąbrowa Górnicza, 3. Walcownie – Dąbrowa Górnicza, 4. Walcownia Zimna – Kraków, 5. Linia Ocynkowania A1, Powlekania A2, Powlekania A8 – Świętochłowice, 6. Walcownie – Chorzów.

³⁰ Sygnatura pisma PEDW2/949/2023.

³¹ Decyzja Nr RS-2022/4336/4/2023 z dnia 31 października 2023 r.

środków finansowych na wypłaty rekompensat za 2022 r.³² rekompensata przyznana Spółce nie została pomniejszona.

(akta kontroli str. 794-959)

1.2. Beneficjent prowadził produkcję we wszystkich 10 instalacjach objętych wnioskiem o udzielenie rekompensaty za 2022 r., tym samym realizował obowiązek wynikający z art. 12 ustawy o systemie rekompensat.

(akta kontroli str. 1384)

Beneficjent zwrócił część rekompensaty za 2019 r.³³ w wysokości 5 709,0 tys. zł³⁴ z uwagi na wyłączenie w październiku 2020 r. z eksploatacji dwóch instalacji objętych wnioskiem zlokalizowanych w Krakowie, tj. Wielkiego Pieca i Stalowni.

(akta kontroli str. 1328-1332)

1.3. Prawidłowość pozyskania pomocy przyznanej przez NFOŚiGW w ramach programu rządowego „Pomoc dla sektorów energochłonnych związana z nagłymi wzrostami cen gazu ziemnego i energii elektrycznej w 2022 r.” została szczegółowo zbadana na podstawie wniosku z 22 lutego 2023 r., w wyniku którego została zawarta umowa z dnia 22 lutego 2023 r. Wniosek został złożony terminowo. Do ww. wniosku dołączono:

- podpisaną elektronicznie umowę o udzielenie pomocy;
- pełnomocnictwo z 20 lutego 2023 r. do złożenia wniosku o udzielenie pomocy;
- zaświadczenie z 15 lutego 2023 r. o braku zaległości płatnika składek społecznych³⁵ wydane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Inspektorat w Dąbrowie Górniczej;
- zaświadczenie z 25 stycznia 2023 r. o braku zaległości podatkowych podmiotu wydane z upoważnienia Naczelnika Pierwszego Mazowieckiego Urzędu Skarbowego w Warszawie.

Przedmiotowe zaświadczenia zostały wydane nie wcześniej niż 30 dni przed złożeniem wniosku o udzielenie pomocy.

(akta kontroli str. 1387-1402).

Na dzień złożenia wniosku o udzielenie pomocy wnioskodawca był przedsiębiorcą, zgodnie z definicją przedsiębiorcy określoną w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców³⁶. Zarówno w dniu złożenia wniosku, jak i w okresie kwalifikowanym i w całym okresie referencyjnym³⁷ wykonywał działalność gospodarczą.

³² Limit środków na rekompensaty za 2022 r. wynosił 2 648 341 tys. zł.

³³ Rekompensata przyznana Decyzją Prezesa URE Nr DEK.WKR.723.1.5.2020.MSt. z dnia 30 lipca 2020 r. na kwotę 69 439,9 tys. zł dotyczącą 15 instalacji.

³⁴ Na powyższą kwotę składało się: 5 567 tys. zł stanowiące część bezpodstawnie uzyskanej rekompensaty w odniesieniu do dwóch instalacji, odsetki w kwocie 140,9 tys. zł liczone od dnia 6 sierpnia 2020 r. do dnia wydania Decyzji oraz o kwotę odsetek w wysokości 178,22 zł za każdy dzień począwszy od dnia następującego po dniu wydania Decyzji do dnia zwrotu równowartości udzielonej pomocy publicznej. Spółka zwróciła środki w dniu 26 maja 2022 r.

³⁵ Dot. odprowadzanych składek na: ubezpieczenia społeczne, Fundusz Emerytur Pomostowych, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

³⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 236.

³⁷ Zgodnie z danymi z bazy REGON spółka prowadzi działalność gospodarczą nieprzerwanie od 2002 r.

Na dzień złożenia wniosku Spółka:

- nie znajdowała się w stanie likwidacji;
- nie figurowała na liście podmiotów objętych sankcjami³⁸;
- nie została objęta sankcjami przyjętymi na podstawie odrębnych przepisów³⁹.

W 2021 r. 94,9% przychodów Spółki pochodziło ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów określonych według czterech kategorii klasy PKD objętych programem wsparcia, tj. 9.10.Z – wytwarzanie i przetwarzanie koksu (12,4% przychodów), 24.10.Z – produkcja surówki, żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych (81,6% przychodów), 20.14.Z – produkcja pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych (0,5% przychodów), 20.11.Z – produkcja gazów technicznych (0,4% przychodów).

W 2022 r. 91,7% przychodów Spółki pochodziło z działalności objętej programem, tj.: 9.10.Z – wytwarzania i przetwarzania koksu (15,8% przychodów), 24.10.Z – produkcji surówki, żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych stanowiły (75,0% przychodów), 20.14.Z – produkcji pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych (0,4% przychodów), 20.11.Z – produkcji gazów technicznych (0,5% przychodów).

Przeważającą działalność Spółki stanowiła produkcja surówki, żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych (24.10.Z). Do pozostałej działalności Spółki należało: m.in. wytwarzanie i przetwarzanie koksu oraz wytwarzanie paliw gazowych.

Spółka spełniła wymóg programu pomocowego dotyczący osiągania 50% przychodu lub wartości produkcji w okresie referencyjnym i okresie kwalifikowanym z działalności w wyszczególnionych w Programie podklasach PKD - w klasach 24.10.Z – produkcja surówki, żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych oraz 9.10.Z – wytwarzanie i przetwarzanie koksu, które w latach 2021 i 2022 generowały odpowiednio 94,0% i 90,8% wartości przychodów.

(akta kontroli str. 1387-1402, 1510-1531, 1609-1612)

W 2022 r. wartość wskaźnika EBITDA Spółki obniżyła się w porównaniu do roku 2021. Beneficjent zastosował różne sposoby wyliczenia tego wskaźnika we wniosku o udzielenie pomocy oraz w sprawozdaniu Beneficjenta. W obydwu przypadkach podstawą wyliczeń były dane pozyskane z rocznych sprawozdań Spółki, jednakże we wniosku podstawę wyliczeń stanowiły dane o wyniku finansowym powiększone o amortyzację oraz pomniejszone o zdarzenia określone jako rezerwa i aktualizacja rezerwy.

Jak wyjaśnił Dyrektor Biura Prawnego⁴⁰ *zdarzenia te dotyczyły stałego wyłączenia części surowcowej w Krakowie. [...] Pozycja „Rezerwa CO₂ kr” dotyczyła ryzyka konieczności zwrotu części przyznanych praw do emisji CO₂. Ponieważ takie ryzyko się nie zmaterializowało, rezerwa mogła zostać rozwiązana i zwiększyła wynik*

³⁸ Lista prowadzona przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji na podstawie ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego (Dz. U. z 2024 r. poz. 507).

³⁹ Rozporządzenia Rady (UE) nr 269/2014 z dnia 17 marca 2014 r. w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających, rozporządzenia Rady (UE) nr 833/2014 z dnia 31 lipca 2014 r. dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie, rozporządzenia Rady (WE) nr 765/2006 z dnia 18 maja 2006 r. dotyczącego środków ograniczających w związku z sytuacją na Białorusi i udziałem Białorusi w agresji Rosji wobec Ukrainy, Decyzji Rady 2012/642/WPZiB z dnia 15 października 2012 r. dotyczącej środków ograniczających w związku z sytuacją na Białorusi i udziałem Białorusi w agresji Rosji wobec Ukrainy, Decyzji Rady 2014/145/WPZiB z dnia 17 marca 2014 r. w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi lub Decyzji Rady 2014/512/WPZiB z dnia 31 lipca 2014 r. dotyczącej środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie.

⁴⁰ Wyjaśnienia z 30 września 2024 r.

na działalności operacyjnej w 2021 roku. Pozycja „aktualizacja rezerwy Kraków 12/2021” dotyczyła aktualizacji wartości ryzyk dotyczących zobowiązań powstałych w związku z zamknięciem części surowcowej w Krakowie.

W sprawozdaniu Beneficjenta składanym w ramach rozliczenia udzielonej pomocy wskaźnik EBITDA obliczono na podstawie zysku netto osiągniętego przez Spółkę pomniejszonego o odsetki, a następnie powiększonego o: podatek dochodowy, amortyzację oraz koszty odsetkowe, nie odejmowano zdarzeń dotyczących rezerwy w Krakowie. Jak wyjaśnił Dyrektor Biura Prawnego⁴¹: *różny sposób wyliczenia wskaźnika EBITDA wynika z zastosowania uwag niezależnego biegłego rewidenta i sugerowanego przez niego sposobu kalkulacji wskaźnika. Ponadto zwracał on również uwagę, iż zdarzenia jednorazowe nie dotyczą spadków wartości aktywów i z tego względu powinny zostać wykluczone. Zastosowanie się do uwag biegłego rewidenta spowodowało zmianę sposobu wyliczenia wskaźnika EBITDA w sprawozdaniu Beneficjenta.*

We wniosku do NFOŚiGW wskaźnik EBITDA za lata 2021 i 2022 wykazano w wysokości 2 666 117,91 tys. zł za rok 2021 oraz 1 508 639,13 tys. zł za rok 2022, a w sprawozdaniu Beneficjenta EBITDA wyniosła 3 028 495,91 tys. zł w roku 2021 i 1 602 381,65 tys. zł w roku 2022. Tym samym we wniosku wykazano obniżenie wskaźnika o 43,4% pomiędzy rokiem 2021 a 2022, natomiast w sprawozdaniu spadek wartości wskaźnika wyniósł 47,1%.

Niezależnie od sposobu wyliczenia, wartość wskaźnika obniżyła się o ponad 40%, co kwalifikowało Spółkę do uzyskania zwiększenia maksymalnej kwoty pomocy.

(akta kontroli str. 1387-1402, 1463-1509, 1631-1637)

1.4. Beneficjent zgodnie z postanowieniami umowy o udzielenie pomocy publicznej w związku ze wzrostem cen energii elektrycznej i gazu ziemnego przedłożył do NFOŚiGW 31 marca 2023 r.:

- formularz rozliczenia pomocy;
- sprawozdanie Beneficjenta oraz raport niezależnego biegłego rewidenta z wykonania usługi atestacyjnej.

W raporcie z 30 marca 2023 r.⁴² określono, że sprawozdanie Beneficjenta we wszystkich istotnych aspektach zostało sporządzone prawidłowo. Złożone przez Spółkę sprawozdanie było kompletne, opracowane zgodnie z procedurami, na podstawie dowodów z wymaganą szczegółowością.

Do formularza rozliczenia pomocy dołączono także zestawienie dowodów księgowych potwierdzających poniesienie kosztów obejmujące 153 faktury za energię elektryczną oraz 11 faktur za gaz ziemny otrzymane za okres od 1 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.

Szczegółowe badanie 11 faktur za gaz objętych wnioskiem (na łączną kwotę 782 950,2 tys. zł netto) za pobór gazu ziemnego na potrzeby własne Spółki, wykazało, że Spółka prawidłowo wyliczała średnią cenę netto za zużycie gazu ziemnego⁴³ na potrzeby wewnętrzne jednostki w poszczególnych miesiącach okresu od 1 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.

Z analizy danych zawartych we wniosku oraz danych wykazanych w sprawozdaniu Beneficjenta wynikało, że wystąpiły rozbieżności pomiędzy kwotami wykazanymi przez Spółkę w tych dokumentach w zakresie średniej ceny netto za jednostkę energii elektrycznej nabytej od dostawców zewnętrznych i zużytej przez Spółkę. Powyższe rozbieżności w okresie od lutego 2022 r. do grudnia 2022 r. wyniosły od 0,02 zł

⁴¹ Wyjaśnienia z 30 września 2024 r.

⁴² Data podpisu elektronicznego biegłego rewidenta.

⁴³ Dot. wolumenu nabytego i zużytego na potrzeby własne.

do 1,08 zł. Z wyjaśnień Dyrektora Kontrolingu Kosztów wynika⁴⁴, że *Różnice w poszczególnych miesiącach wynikają z wyeliminowania kosztów białych certyfikatów w sprawozdaniu beneficjenta oraz poprawnego przyporządkowania wartości niektórych faktur do poszczególnych miesięcy. [...] W sprawozdaniu beneficjenta powyższe kwestie zostały uporządkowane i poprawione. Załącznik numer 2 prezentuje również nieznaczne różnice na ilościach zużytej energii elektrycznej, które wynikają z pominięcia raportowania małych, oddzielnych punktów poboru, których prawidłowe raportowanie jest mocno utrudnione.*

(akta kontroli str. 1387-1402, 1463-1509, 1554-1555, 1559-1579, 1762)

Na podstawie szczegółowego badania 14 faktur za energię elektryczną za luty 2022 r. (na łączną kwotę 110 638,4 tys. zł) ustalono, że Spółka zawyżyła średnią miesięczną cenę energii poprzez nieuwzględnienie faktury korygującej⁴⁵, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Analiza 153 faktur dokumentujących koszty poniesione przez Spółkę za energię elektryczną zużytą na potrzeby własne w okresie od lutego do grudnia 2022 r. – wykazanych w rozliczeniu wniosku oraz jednej, opisanej powyżej pominiętej faktury korygującej (łącznie 154 faktury) wykazała, że Spółka poniosła w okresie od lutego do grudnia 2022 r. na ten cel wydatki w kwocie 1 630 024,7 tys. zł netto, tj. 1 711 679,4 zł brutto.

(akta kontroli str. 1481-1483, 1500, 1554-1555, 1721-1761)

1.5. Z wyjaśnień⁴⁶ Country Managera⁴⁷ wynika, że przy wnioskowaniu o wsparcie publiczne *Spółka nie napotkała żadnych znaczących barier organizacyjno-technicznych. W przypadku wniosków składanych do NFOŚiGW występowały krótkotrwałe braki dostępu do Generators Wniosków, które nie miały wpływu na proces ich składania. Wnioski były rozpatrywane terminowo. Spółka nie miała problemów z rozliczeniem pomocy. Zapisy umowy zawartej przez Beneficjenta z NFOŚiGW były realizowane zgodnie z ich treścią.*

(akta kontroli str. 970-971, 1420-1432)

1.6. W okresie objętym kontrolą Beneficjent podjął działania zmierzające do zmniejszenia energochłonności m.in. poprzez zrealizowanie 31 projektów⁴⁸, które

⁴⁴ Wyjaśnienia z 25 września 2024 r.

⁴⁵ Faktura nr KFEK 202200009 z 25 marca 2022 r.

⁴⁶ Wyjaśnienia z 2 sierpnia 2024 r.

⁴⁷ Country manager to osoba, która zarządza operacjami biznesowymi w konkretnym kraju, koordynując działania różnych działów i dbając o osiąganie celów biznesowych. Do obowiązków Country managera należy m.in. odpowiedzialność za realizację celów biznesowych firmy na terenie Polski, kierowanie zespołem pracowników i koordynowanie ich działań zgodnie ze strategią firmy.

⁴⁸ 1. w Oddziale w Świętochłowicach zrealizowano projekt dotyczący ogrzewania budynków administracyjnych ciepłem technologicznym, 2. w Walcowni Gorącej w Krakowie wymieniono oświetlenie na Led w nawie MN, 3. wymieniono pięć napędów na sterowanie falownikowe ze zwrotem energii elektrycznej do sieci w Zakładzie Walcownia Zimna w Krakowie, 4. wymieniono oświetlenie górne hal BWZ w ramach rozliczenia za energię elektryczną w Zakładzie Walcownia Zimna w Krakowie, 5. dokonano opomiarowania ciśnienia gazu na palnikach sekcji FF3 w Zakładzie Walcownia Zimna w Krakowie, 6. opracowano nowy model matematyczny dla układania kręgów w stopy – tworzenie bazy danych dla kręgów do żarzenia w Zakładzie Walcownia Zimna w Krakowie, 7. wymieniono oświetlenie stropowe na hali wsadu w Walcowni Dużej w Zakładzie Dąbrowa Górnica, 8. zmniejszono zużycie energii elektrycznej i koszty remontowe przez zmianę technologii przesyłu wody deszczowo-przemysłowej oraz ścieków sanitarnych w Zakładzie Energetycznym w Dąbrowie Górnicy, 9. zoptymalizowano dostawy wody przemysłowej do odbiorców poprzez wyłączenie Stacji Pomp nr 3 w Zakładzie Energetycznym w Krakowie, 10. zoptymalizowano zużycie energii elektrycznej na pompowniach i obiektach PED 3 w Zakładzie Energetycznym w Krakowie, 11. ograniczono straty sprężonego azotu w Zakładzie Energetycznym w Krakowie, 12. obniżono wskaźnik zużycia energii elektrycznej do produkcji sprężonego powietrza w Zakładzie Energetycznym w Krakowie, 13. wyłączono ssawy na konwertorach tlenowych na postojach dłuższych niż godzina w Stalowni w Dąbrowie Górnicy, 14. wymieniono oświetlenie na halach konwertorów tlenowych w Stalowni w Dąbrowie Górnicy, 15. wymieniono oświetlenie na I i II hali ciągłego odlewania stali w Stalowni w Dąbrowie Górnicy, 16. zastosowano zdalne sterowanie dopuszczaniem sprężonego powietrza na dozowaniu w Koksowni w Krakowie, 17. zastosowano zdalne sterowanie dopuszczaniem sprężonego powietrza na wywrotnicy w Koksowni w Krakowie, 18. zlikwidowano rurociąg powietrza i zlikwidowano upust w Koksowni w Krakowie,

umożliwiły osiągnięcie oszczędności energii w wysokości 17,3 tys. ton oleju ekwiwalentnego⁴⁹. Koszty realizacji ww. projektów wyniosły około 36 729,3 tys. zł oraz 29 009,9 tys. euro. Ponadto w trakcie realizacji znajdowało się 12 projektów⁵⁰. Oszczędność energii z ich realizacji została oszacowana na 24,6 tys. toe, a koszty ich realizacji zostały określone na poziomie 100 664 tys. zł i 20 502 tys. euro. Zrealizowane projekty, poza ograniczeniem energochłonności, przyczyniły się również do poprawy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy, redukcji kosztów utrzymania ruchu, otrzymania Białych Certyfikatów⁵¹, stabilizacji sieci, redukcji hałasu oraz redukcji zatrudnienia.

(akta kontroli str. 1267-1277, 1385-1386, 1435-1445)

Spółka realizowała obowiązek obniżenia emisji gazów cieplarnianych poprzez umorzenie gwarancji pochodzenia na podstawie art. 12a ust. 2 pkt 2 w zw. z ust. 5 pkt 1 ustawy o systemie rekompensat.

Natomiast realizacja ww. projektów związanych z ograniczeniem energochłonności wynikała z polityki Spółki.

(akta kontroli str. 1385-1386, 1290-1323, 1435-1445)

Jak wyjaśnił Dyrektor Biura Prawnego⁵², wnioski dotyczące realizacji projektów inwestycyjnych zatwierdzane są w korporacyjnym systemie grupy ArcelorMittal służącym do zarządzania projektami⁵³ zgodnie z ustaloną dla całej grupy ścieżką zatwierdzania projektów, zależną od wartości nakładów. Jedynie w przypadku projektów związanych z nabywaniem przez Spółkę majątku trwałego o równowartości przekraczającej w złotych kwoty jednego miliona euro, Zarząd Spółki podejmował uchwały, w których wyrażał zgodę na nabycie środków trwałych o wartości przekraczającej tę kwotę.

(akta kontroli str. 1281-1289)

1.7. Spółka zamknęła rok 2019 ze stratą netto w wysokości 437 599 tys. zł. Osiągnięty w 2019 r. wynik na sprzedaży był niższy o 989 000 tys. zł od wyniku za 2018 r., co było spowodowane niższą sprzedażą ilościową wyrobów stalowych wyprodukowanych w Spółce.

19. zabudowano falowniki na ssawach nr 1 i 2 w Zakładzie (koksownia) Zdzeszowice, 20. Dokonano kompensacji mocy biernej w Zakładzie Energetycznym w Dąbrowie Górniczej, 21. Zainstalowano rekuperator pieca nr 2 w Walcowni Dużej w Dąbrowie Górniczej, 22. Zmodernizowano napędy ABB w Stalowni w Dąbrowie Górniczej, 23. Zmodernizowano magazyn smoły i benzolu (Wirówki) w Zakładzie w Zdzeszowicach (koksownia), 24. Zaizolowano rurociągi pary w Zakładzie Energetycznym w Dąbrowie Górniczej, 25. Zastosowano pilę Softstart na Walcowni Dużej w Dąbrowie Górniczej, 26. Zmodernizowano układ chłodzenia trzonu Wielkiego Pieca nr 3 w Dąbrowie Górniczej, 27. Zmodernizowano napędy taśmy spiekalniczej nr 1 (DL1) w Spiekalni w Dąbrowie Górniczej, 28. Zwiększono odzysk ciepła w Koksowni w Krakowie, 29. Zmodernizowano układ chłodzenia trzonu Wielkiego Pieca nr 2 w Dąbrowie Górniczej, 30. Zmodernizowano centralną pompownię P 1 w Zakładzie Energetycznym w Krakowie, 31. Zmodernizowano oświetlenie hal grupy Serwisowej i Tokarni Walców.

⁴⁹ Dalej: „toe”. 1 toe = 11,630 MWh = 41,868 GJ.

⁵⁰ 1. Optymalizacja pracy pieca wstępnego linii HDGL poprawa wskaźnika lambda w Zakładzie Świętochłowice, 2. Redukcja ilości dmuchu zrzucanego na Snort w trakcie planowanych i nieplanowanych postoi w Zakładzie Wielkie Piece w Dąbrowie Górniczej, 3. Instalacja węzła azotu w celu wykorzystania tlenu i azotu poniżej poziomu ToP i redukcji dmuchu w Zakładzie Wielkie Piece w Dąbrowie Górniczej, 4. Zabudowa nowych sprzężarek powietrza – trzy sztuki w Zakładzie Zdzeszowice (koksownia), 5. Zabudowa pieców wodorowych w Walcowni Zimnej w Krakowie, 6. Implementacja matematycznego modelu sterowania piecem na ocynkowni nr 2, 7. Modernizacja Systemu dopalania na Linii OCL 1 (ocynkowni nr 1) w Zakładzie w Świętochłowicach, 8. Zainstalowanie falownika na PCI w Zakładzie Energetycznym w Krakowie, 9. Odzysk Ciepła z Nagrzewnic Wielkiego Pieca nr 2 w Dąbrowie Górniczej, 10. Izolacja rurociągów pary etap 2 w Zakładzie Energetycznym w Dąbrowie Górniczej, 11. Modernizacja stacji natleniania Zakład w Zdzeszowicach (koksownia), 12. Demontaż sieci pary w Spiekalni w Dąbrowie Górniczej.

⁵¹ Świadectwa efektywności energetycznej wydawane za tzw. efekt energetyczny, czyli oszczędność energii w wyniku przeprowadzenia modernizacji w przedsiębiorstwie. Z posiadania Białych Certyfikatów wynikają prawa majątkowe, ponieważ podlegają one obrotowi na Towarowej Gieldzie Energii.

⁵² Wyjaśnienia z 12 sierpnia 2024 r.

⁵³ Project Portfolio Management.

Rok 2020 zamknięto ze stratą 1 181 072 tys. zł. Osiągnięty wynik na sprzedaży był niższy o 88 000 tys. zł od wyniku za 2019 r., co było spowodowane niższą sprzedażą ilościową oraz niższą średnią ceną wyrobów stalowych wyprodukowanych w Spółce. Wynik na pozostałej działalności operacyjnej był gorszy o 662 000 tys. zł w stosunku do roku 2019, głównie z powodu utworzenia rezerw na restrukturyzację w wysokości 351 000 tys. zł, ochronę środowiska w wysokości 170 000 tys. zł oraz koszty CO₂ w wysokości 238 000 tys. zł.

W roku 2021 Spółka osiągnęła zysk w wysokości 2 079 146 tys. zł. Wynik na sprzedaży był wyższy o 3 260 000 tys. zł, co było spowodowane wyższą sprzedażą ilościową oraz znacznie wyższą średnią ceną wyrobów stalowych wyprodukowanych w Spółce. W drugiej połowie 2021 r. wystąpił silny wzrost cen energii elektrycznej oraz gazu ziemnego, a także kosztów uprawnień do emisji CO₂.

W 2022 r. Spółka osiągnęła niższe wyniki niż w 2021 r., zysk netto wyniósł 754 021 tys. zł. Osiągnięty w 2022 r. wynik na sprzedaży był niższy o 2 095 000 tys. zł od wyniku za 2021 r., co było spowodowane zachwianiem popytu i niższą sprzedażą ilościową przy wyższej średniej cenie wyrobów stalowych wyprodukowanych w Spółce.

Spółka w 2023 r. poniosła stratę w wysokości 959 509 tys. zł, a wynik na sprzedaży był niższy o 3 045 486 tys. zł w stosunku do roku poprzedniego, co było spowodowane niższą sprzedażą ilościową przy jednocześnie niższej średniej cenie wyrobów stalowych wyprodukowanych w Spółce. Wynik na pozostałej działalności operacyjnej był lepszy o 1 307 000 tys. zł w stosunku do roku 2022 m.in. z uwagi na uzyskanie rekompensat CO₂ w wysokości 265 000 tys. zł, niższych opłat z tytułu emisji CO₂ o 103 000 tys. zł, salda rozwiązanych i utworzonych odpisów na zapasy o 975 000 tys. zł.

Z szacunkowych wyliczeń przeprowadzonych przez Beneficjenta wynika, że w przypadku niezyskania wsparcia z programów rządowych wyniki finansowe Spółki kształtowałyby się następująco:

- w 2019 r. Spółka poniosłaby stratę w wysokości 585 405 tys. zł, tj. większą o 45 338 tys. zł;
- w 2020 r. Spółka poniosłaby stratę w wysokości 1 502 049 tys. zł, tj. większą o 119 743 tys. zł;
- w 2021 r. zysk Spółki wyniósłby 2 433 779 tys. zł i byłby mniejszy o 156 370 tys. zł;
- w 2022 r. zysk Spółki wyniósłby 814 699 tys. zł i byłby mniejszy o 117 518 tys. zł;
- w 2023 r. Spółka poniosłaby stratę w wysokości 1 548 470 tys. zł, tj. większą o 385 604 tys. zł.

(akta kontroli str. 976-1266, 1370-1383, 1637)

Spośród wskaźników płynności, dwa (wskaźnik płynności bieżącej CR⁵⁴ i wskaźnik płynności szybkiej QR⁵⁵) mieściły się w granicach przyjmowanych (w literaturze) za optymalne. Wskaźnik płynności gotówkowej⁵⁶ w latach 2019-2024 (I półrocze) kształtował się w przedziale od 0,02 do 0,61, podczas gdy optymalna wysokość wskaźnika wynosi 0,2.

⁵⁴ Aktywa bieżące/Zobowiązania bieżące, ang. Current Ratio. W całym okresie obejmującym lata 2019-2024 zamykał się w przedziale od 1,3 do 1,7. Jako optymalny poziom przyjmuje się wartość między 1,2 a 2.

⁵⁵ (Aktywa bieżące-Zapasy-Rozliczenia międzyokresowe)/Pasywa bieżące, ang. Quick Ratio. W całym okresie obejmującym lata 2019-2024 zamykał się w przedziale 0,6 do 1,0. Przyjęta w literaturze górna granica wskaźnika to 1,2.

⁵⁶ Środki pieniężne/Pasywa bieżące, ang. Cash Ratio - C_{SH}R.

Wskaźniki rentowności: kapitału własnego Spółki⁵⁷, aktywów⁵⁸ oraz sprzedaży⁵⁹ przyjmowały wartości ujemne w latach 2019-2020 oraz 2023-2024 (I półrocze), nie została również zachowana zależność pomiędzy wskaźnikami: ROE>ROA>ROS.

W latach 2022-2024 (I półrocze) wzrosła (w stosunku do poprzedniego roku) wartość wskaźnika cyklu regulowania należności w dniach, lecz mieściła się w granicach wartości przyjmowanych za optymalne⁶⁰.

Natomiast wskaźnik cyklu obrotu zapasami w dniach utrzymywał się na poziomie wyższym, niż przyjmuje się za optymalny⁶¹.

Wskaźnik obrotu majątkiem trwałym⁶² wzrastał w latach 2020-2022, po czym spadał (w 2023 r. i w I półroczu 2024 r.), przy czym w całym ww. okresie był wyższy, niż uznawany za optymalny (powyżej 1,6).

Wydajność pracy⁶³ spadała w latach 2020, 2023 i w I półroczu 2024 r.

Wskaźnik ogólnego zadłużenia⁶⁴ przyjmował wartości zbliżone do dolnej granicy przedziału uznawanego za optymalny (0,57). Natomiast wskaźnik zadłużenia długoterminowego⁶⁵ nie przekroczył wartości 0,32.

Wartości reguł bilansowych: złotej⁶⁶ (w latach 2020, 2023 i w I półroczu 2024 r.) oraz srebrnej⁶⁷ (w I półroczu 2024 r.) były mniejsze od 1.

Jak wyjaśnił Dyrektor Biura Prawnego Spółki:

- *wzrost wartości⁶⁸ wskaźnika C_{SHR} w latach 2019-2020 wynikał z zaciągania pożyczek na działalność inwestycyjną i operacyjną, natomiast spadek jego wartości w latach 2021-2024 wynikał m.in. ze wzrostu stanu pasywów bieżących, obniżeniem stanu środków pieniężnych oraz pasywów bieżących, jak również prezentacją środków pieniężnych na rachunkach cash pool w pozycji – inwestycje krótkoterminowe w jednostkach powiązanych – udzielone pożyczki. Natomiast ujemna wartość wskaźnika ROE spowodowana była uzyskaniem ujemnych wyników finansowych Spółki. Przyczyną pogarszania się wskaźnika ROS był malejący wynik finansowy, zachwianie popytu i niższa sprzedaż jednostkowa przy wyższej średniej cenie wyrobów stalowych wyprodukowanych w Spółce, przy jednoczesnym wzroście kosztów działalności operacyjnej spowodowanym wzrostem kosztów zużycia materiałów i energii;*
- *Wzrost wskaźnika DSO spowodowany był wybuchem epidemii koronawirusa w 2020 r., spadkiem przychodów ze sprzedaży o 14% przy jednoczesnym wzroście przeciętnego stanu należności liczonego z dwóch kolejnych lat o dwa procent. W okresie pandemii firmy miały problemy z terminowym regulowaniem swoich zobowiązań. Natomiast w latach 2022-2024 wzrost wskaźnika DSO związany był z pogarszającą się sytuacją na rynku wyrobów stalowych – zwłaszcza w roku 2023 i 2024;*

⁵⁷ Wynik finansowy $\times 100\%$ /Kapitał własny, ang. Return on Equity – ROE.

⁵⁸ Wynik finansowy $\times 100\%$ /Aktywa ogółem, ang. Return on Assets – ROA.

⁵⁹ Wynik finansowy $\times 100\%$ / Przychody ze sprzedaży, ang. Return on Sales – ROS.

⁶⁰ (Przeciętny stan należności/Przychody ze sprzedaży) \times liczba dni badanego okresu, ang. Days Sales Outstanding – DSO. Przyjmuje się, że wartość optymalna tego wskaźnika mieści się w przedziale 37-52.

⁶¹ (Przeciętny stan zapasów/Przychody ze sprzedaży) \times liczba dni badanego okresu, ang. Days Sales of Inventory – DSI. Przyjmuje się, że wartość optymalna tego wskaźnika mieści się w przedziale 37-52.

⁶² Przychody ze sprzedaży/Średni stan środków trwałych.

⁶³ Przychody ze sprzedaży/Średnia liczba zatrudnionych.

⁶⁴ Zobowiązania ogółem/Aktywa ogółem, ang. Debt Ratio - DR.

⁶⁵ Zobowiązania długoterminowe/Kapitał własny.

⁶⁶ Zobowiązania ogółem/Aktywa ogółem.

⁶⁷ Zobowiązania długoterminowe/Kapitał własny.

⁶⁸ Wyjaśnienia z 12 sierpnia 2024 r.

- Wysoki poziom DSI był bezpośrednio powiązany z koniecznością sprowadzania surowców na różnych warunkach incoterms oraz posiadania niezbędnego poziomu półwyrobów przeznaczonych do zapewnienia płynności produkcji w każdym z sześciu oddziałów Spółki. Spółka monitoruje na bieżąco ilościowy stan zapasów zarówno rud, węgla do produkcji koksu, jak i wyrobów stalowych;
- Wysoki poziom wskaźnika obrotu majątkiem trwałym był związany ze wzrostem cen na wyroby stalowe w latach 2021-2022;
- Największy wpływ na spadek wskaźnika wydajności pracy miała zmiana wartości przychodów ze sprzedaży, średnia liczba zatrudnionych w Spółce systematycznie spada, a obroty ze sprzedaży ulegają wahaniom nie związanym ze stanem zatrudnienia;
- Wartość złotej i srebrnej reguły bilansowej była związana z poniesieniem przez Spółkę strat, które wpłynęły na obniżenie kapitału własnego.

Zdaniem Dyrektora Biura Prawnego wsparcie finansowe udzielone Spółce przez URE i NFOŚiGW w latach 2020-2024 pozwoliło na poprawę rentowności poprzez częściowe ograniczenie negatywnego wpływu wzrostu kosztów cen energii na wynik finansowy.

(akta kontroli str. 974-975, 1281-1286)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

We wniosku do NFOŚiGW o udzielenie pomocy publicznej, Spółka zawiązała wartość kosztów energii elektrycznej poniesionych na potrzeby własne w lutym 2022 r. o 8 111,0 tys. zł brutto, tj. 7 724,7 tys. zł netto poprzez nieuwzględnienie faktury korygującej⁶⁹. Skutkiem powyższego zawiązano również średnią miesięczną cenę netto za jednostkę energii elektrycznej nabytej od dostawców zewnętrznych i zużytej przez Spółkę o 57,27 zł⁷⁰.

Dyrektor Kontrolingu Kosztów Spółki⁷¹ potwierdził w złożonych wyjaśnieniach, że przyczyną zawyżenia średniej ceny energii było omyłkowe nieuwzględnienie faktury korygującej w zestawieniu faktur.

Przedmiotowa różnica nie wpłynęła na wysokość pomocy udzielonej Spółce na podstawie wniosku z 22 lutego 2023 r., z uwagi na fakt, że przekroczono limit pomocy dla Grupy Kapitałowej wynoszący 50 mln EUR i operator programu obniżył wysokość pomocy do 206 880,1 tys. zł w stosunku do wnioskowanej przez Spółkę kwoty 357 643,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 1481-1483, 1500, 1554-1555, 1721-1761)

IV. Uwagi i wnioski

W związku z jednostkowym charakterem stwierdzonej nieprawidłowości oraz brakiem jej wpływu na kwotę otrzymanej pomocy publicznej przez Beneficjenta, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

⁶⁹ Faktura nr KFEK 202200009 z 25 marca 2022 r.

⁷⁰ Wartość wskazana w sprawozdaniu to 876,91 zł.

⁷¹ Wyjaśnienia z 1 października 2024 r.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Katowice, dnia 14 listopada 2024 r.

Kontroler
Kinga Kołodziejczyk
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

.....